

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS DOMBOG

HØJESTERETS DOM
afsagt fredag den 8. november 2024

Sag 15/2024

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

Tiltalte

(advokat Anders Schønnemann Olesen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten på Frederiksberg den 6. juli 2022 (9902/2021) og af Østre Landsrets 16. afdeling den 12. oktober 2023 (S-2271-22).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs, Kurt Rasmussen, Lars Apostoli og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Dommen er anket af Tiltalte med påstand om frifindelse for overtrædelse af straf-felovens § 252, stk. 1, og for påstanden om udvisning samt med påstand om mildere straf end fastsat af landsretten.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse af straffen og stadfæstelse for så vidt angår bestemmelsen om udvisning og førerretsfrakendelsen.

Supplerende sagsfremstilling

I forbindelse med sagens behandling i landsretten anmodede anklagemyndigheden om tilladelse til at berigtige tiltalen. Herom fremgår af Østre Landsrets retsbog af 3. oktober 2023 bl.a.:

”Anklageren nedlagde endvidere påstand om, at tiltalen berigtiges, således at der efter ordene ”at hastigheden ikke måtte overstige 60 km/t, hvilket udgjorde en overtrædelse på mere end 60 % af den tilladte hastighed” og lige før ordene ”alt blev virkede, at tiltalte i fodgængerfeltet påkørte 21-årige Forurettede, der afgik ved døden” indsættes ”hvilket forvoldte nærliggende fare for Forurettedes liv eller færdsel og” .

Forsvareren protesterede mod, at tiltalen ændres. Han anførte, at der er tale om en udvidelse af tiltalen, og at betingelserne for berigtigelse ikke er opfyldt.

...

kendelse:

Den bisætning, som anklagemyndigheden ønsker tiltalen berigtiget med, henviser til ordlyden af straffelovens § 252, stk. 1, sidste led.

Det fremgår af ordlyden i anklageskrift af 4. oktober 2021, at der er rejst tiltale for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 252, stk. 1. Bestemmelsen var ligeledes nævnt i den sigtelse, der var rejst ved grundlovsforhøret den 20. juni 2021. Tiltalte har således siden juni 2021 været bekendt med, at overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, indgik i sagen mod ham.

Der er i tiltalens gerningsbeskrivelse anført gerningstid og -sted, ligesom det er beskrevet, at tiltalte af bl.a. grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde indlod sig på kørsel med to pt. uidentificerede personbiler, og at dette førte til, at tiltalte påkørte Forurettede, der afgik ved døden.

Landsretten finder herefter, at de faktiske omstændigheder, der skal begrunde anvendelsen af straffelovens § 252, stk. 1, i det hele kan anses for at være omfattet af tiltalens beskrivelse af forholdet og ligeledes under sagens forberedelse har kunnet være genstand for parterne overvejelser om påtænkte bevisførelse mv.

På den baggrund må tiltalte anses for at have haft fyldestgørende adgang til forsvar, jf. retsplejelovens § 883, stk. 4. Anklagemyndigheden ens anmodning tages derfor til følge.”

Af Københavns Politis afhøring af Tiltalte af 6. oktober 2021 fremgår bl.a.:

”5. Arbejde i Danmark og i andre medlemsstater
Arbejdede som 13-årig med aviser, og som 14-årig som budbringer hos Dominos. Han har arbejdet 1½ år i Netto og været i praktik hos Royal Bagel, en Netcafé, samt i Søværnet. Derudover har han arbejdet frivilligt i en ungdomsklub, som blev kaldt ”Navn” .”

Tiltalte har under varetægtsfængslingen færdiggjort sin gymnasieuddannelse. Han blev efter det oplyste løsladt den 13. marts 2024. Han har efter sin løsladelse haft ansættelse i en entreprenørvirksomhed.

Supplerende retsgrundlag

Som anført i byrettens og landsrettens domme er der senest ved lov nr. 290 af 27. februar 2021 om styrket indsats mod farlig kørsel mv. gennemført en række strafskærper. Ved lo-ven blev strafferammen i straffelovens § 241 forhøjet fra 8 år til 10 år, idet der var tilsigtet en skærpelse af strafniveauet for uagtsomt manddrab under særligt skærpene omstændigheder med 150 %, ligesom bestemmelsens 2. pkt. blev ændret, således at uagtsomt manddrab i for-bindelse med de groveste hastighedsovertrædelser er en særligt skærpene omstændighed. Af lovens forarbejder (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 141, s. 5 ff.) frem-går, ud over det der er citeret i landsrettens dom:

”2.2. Skærpe lse af straffen for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadi-gelse, forsætlig fareforvoldelse i forbindelse med færdselslovsovertrædelser samt flugt-bilisme

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Uagtsomt manddrab

...

Vedrørende begrebet ”særligt hensynsløs kørsel” i § 241, 2. pkt., er det forudsat i be-stemmelsens forarbejder, at begrebet skal forstås i overensstemmelse med det tilsvaren-de begreb i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, jf. Folketingstidende 2004-05 (2. sam-ling), tillæg A, side 7323-26.

Færdselslovens § 126 omhandler tilfælde, hvor der skal ske ubetinget frakendelse af fø-rerretten. Ubetinget frakendelse skal ifølge bestemmelsens stk. 1, nr. 4, bl.a. ske, når fø-reren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nær-liggende fare herfor eller i øvrigt har ført et motordrevet køretøj på en særligt hensynsløs måde.

Begrebet ”særligt hensynsløs kørsel” i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, skal adskilles fra lovens § 125, stk. 1, nr. 1, som omhandler den situation, hvor føreren under tilside-sættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Det følger af forarbejderne til færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, jf. Folketingstidende 1974-75 (2. samling), tillæg A, spalte 1995-1997, at det, der adskiller begrebet særligt hensynsløs kørsel i § 126, stk. 1, nr. 4, fra begrebet tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden i § 125, stk. 1, nr. 1, er, at særligt hensynsløs kørsel kræver, at føreren forsætligt har voldt skade eller forsætligt har fremkaldt nærliggende fare for skadetilføjelse, eller i øvrigt har kørt på en særligt hensynsløs måde. En sådan kørsel er karakteriseret ved, at føreren bevidst sætter sig ud over hensynet til andres sikkerhed, og der kræves således, i modsætning til ved § 125, stk. 1, nr. 1, en kvalificeret form for til-regnelse, der i forarbejderne også beskrives som et subjektivt dadelværdigt forhold. Be-stemmelsen omfatter eksempelvis kørsel, der retter sig mod at forulempe eller bringe en anden trafikant i fare (chikanekørsel), hasarderet kørsel, f.eks. for at unddrage sig for-følgning, hård og pågående kørsel, der medfører konkret skadeforvoldelse eller fare-

fremkaldelse, og som udføres med bevidsthed om, at den fører til forulempelse eller farefremkaldelse, samt grove forureninger for kapkørsel, flokkørsel og lignende "chokkørsel". Bestemmelsen omfatter også kørsel med køretøjer uden eller med meget betydelig ned-sat bremse- eller styreevne eller andre mangler, der kan føre til nærliggende risiko for andre trafikkanter, når risikoen har stået eller måtte stå føreren klart.

...

2.2.1.3. Forsætlig fareforvoldelse

...

Det følger af forarbejderne til § 252, at bestemmelsen er et konkret faredelikt, hvilket indebærer, at der i det enkelte tilfælde skal kunne føres bevis for, at der objektivt set har været fare for en anden persons liv eller førerlighed, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 2936. Endvidere kræves det, at gerningsmanden har handlet med forsæt, dvs. med kendskab til situationens omstændigheder og bevidsthed om, at der forvoldes fare. Faren skal efter bestemmelsens ordlyd have været "nærliggende". I dette udtryk antages at ligge et krav om, at der har været tale om en åbenbar og væsentlig risiko for følgers indtræden ..."

Anbringender

Tiltalte har anført, at hans væsentligste interesse i sagen angår spørgsmålet om udvisning.

Om sagens øvrige spørgsmål har han anført navnlig, at landsretten ikke mod hans protest burde have tilladt anklagemyndigheden at ændre tiltalen, således at det blev tilføjet, at det var Forurettedes liv eller førerlighed, som han ved sin kørsel forvoldte nærliggende fare for. Tilføjjelsen angår ikke en biomstændighed, men en hovedomstændighed, der er nødvendig for, at der kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1. Tilføjjelsen har karakter af en udvidelse af tiltalen, jf. retsplejelovens § 836, stk. 2, som alene kan tillades med hans samtykke.

Selv hvis berigtigelsen af anlageskriftet anses for retmæssig, skal der under alle omstændigheder ske frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 252, idet han efter bevisresultatet i landsrettens skyldkendelse ikke kan siges at have haft forsæt til at realisere gerningsindholdet i straffelovens § 252. Det følger af landsrettens bevisresultat, at han ikke var bekendt med Forurettedes tilstedeværelse, før det var for sent at undvige. Den farlige handling – kapkørsel med høj hastighed mv. – er foretaget forud for, at der opstod konkret fare for Forurettedes liv eller førerlighed, og den farlige handling har derfor alene været konkret og abstrakt farlig og ikke konkret farlig. Da han ikke var bekendt med Forurettedes tilstedeværelse, før påkørslen var uundgåelig, har der ikke foreligget forsæt til konkret at forvolde nærliggende fare for netop Forurettedes liv eller førerlighed.

Uanset om Højesteret måtte frifinde ham for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, står den af landsretten udmålte straf i misforhold til lovovertrædelserne.

Betingelserne for udvisning med indrejseforbud i 6 år er ikke opfyldt, og udvisning vil med sikkerhed være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Han er født og opvokset i Danmark, har tilbragt hele sit liv her og har aldrig været i Pakistan. Fastheden af hans sociale, kulturelle og familiemæssige bånd til Danmark og hans manglende tilknytning til Pakistan taler således imod udvisning. Der skal foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, når der er tale om en fastboende udlænding, der er født her i landet og har haft hele sin barndom og ungdom her.

Der er tale om et enkelt kørselsforløb på en strækning, der udgør godt en kilometer, hvor et øjeblik kådhed endte tragisk. Der er, uanset om der måtte straffes efter § 252, stk. 1, for så vidt angår sagens reelt strafbærende element alene handlet med uagtsomhed. Karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet taler imod udvisning.

Han har under varetægtsfængslingen færdiggjort sin gymnasiale uddannelse og har, siden han blev løsladt, haft forskelligt betalt og frivilligt arbejde. Han er ikke tidligere straffet og har hverken forud for gerningstidspunktet i denne sag eller senere begået kriminalitet af nogen art. Der er ikke risiko for, at han begår ny kriminalitet.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at der ved berigtigelsen af tiltalen i landsretten ikke skete en udvidelse af tiltalen, og at der derfor ikke er grundlag for på den baggrund at frifinde Tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1. Med berigtigelsen skete der alene en gengivelse af ordlyden i straffelovens § 252, stk. 1, og anklageskriftet opfyldte også før berigtigelsen kravene i retsplejelovens § 834. Tiltalte har haft fyldestgørende adgang til at tilrettelægge sit forsvar.

Tiltalte har efter landsrettens bevisresultat realiseret gerningsindholdet i straffelovens § 252, stk. 1, idet han i forbindelse med kapkørsel i tættere bebygget område i København kørte frem i et lyskryds med en hastighed på ca. 100 km/t, hvor han påkørte Forurettede, der som følge af påkørslen afgik ved døden. Dermed er kravet om, at der i den givne situation objektivt var en konkret fare, opfyldt. Med hensyn til Tiltaltes for-

sæt har landsretten lagt til grund, at han ved den beskrevne kørsel måtte have indset, at han derved forvoldte nærliggende fare for Forurettedes liv eller førlighed.

Påstanden om skærpelse af straffen er nedlagt for at stille Højesteret frit.

Betingelserne for udvisning, jf. udlændingelovens § 22, nr. 1, nr. 2 og nr. 6, er opfyldt, og udvisning med indrejseforbud i 6 år vil ikke med sikkerhed være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet sammenholdt med længden af den idømte frihedsstraf taler for udvisning. I Danmark ses med stor alvor på vandkørsel, som kan indebære en meget alvorlig trussel mod andres liv eller helbred, hvilket ses afspejlet i de seneste års betydelige strafskærpelser.

Tiltaltes forældre er fra Pakistan. Da han er vokset op med pakistanske skikke og normer og tillige må formodes at have fået et vist kendskab til sproget punjabi, vil han således ikke være uden forudsætninger for at begå sig i Pakistan, hvis han udvises.

Når henses til kriminalitetens karakter og alvor og den lange frihedsstraf er en udvisning af Tiltalte med et indrejseforbud i 6 år ikke et uproportionalt indgreb, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 2.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

Tiltalte blev i byretten ifølge anklageskriftet tiltalt for uagtsomt manddrab under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 241, 1. pkt., jf. 2. pkt., overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, og overtrædelse af færdselslovens § 118, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 10, jf. § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, jf. § 42, stk. 4, og § 118, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 11, nr. 1, jf. § 37, stk. 4, ved den 20. juni 2021 ca. kl. 01.20 at have ført personbil på strækningen fra krydset mellem Ågade og Falkoner Allé, København N, og frem til krydset mellem Borups Allé og Mågevej, København NV, på særligt hensynsløs måde og under særligt skærpende omstændigheder, uden at optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed og uden at efterkomme de anvisninger for færdslen, som gives ved færdselstavler, idet han af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde indlod sig i kapkørsel med to pt. uidentificerede personbiler og kørte ad Bispeeng-buen med hastigheder på ikke under 126 km/t og ikke over 145 km/t, selv om det ved færdselstavle var angivet, at hastigheden ikke måtte overstige 70 km/t, hvilket udgjorde en over-

skridelse på mere end 60 % af den tilladte hastighed, hvorefter han under fortsat kapkørsel med de pt. uidentificerede personbiler kørte videre ad Borups Allé og ind i krydset ved Måge-vej med en hastighed på ca. 100 km/t, selv om det ved færdselstavle var angivet, at hastigheden ikke måtte overstige 60 km/t, hvilket udgjorde en overskridelse på mere end 60 % af den tilladte hastighed, hvilket alt bevirkede, at han i fodgængerfeltet påkørte 21-årige Forurettede, der afgik ved døden.

Byretten fandt ham skyldig i overensstemmelse med anklageskriftet, dog således at han blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 252.

Anklagemyndigheden ankede dommen med påstand om domfældelse i overensstemmelse med den i byretten rejste tiltale med den ændring af tiltalen, at ordene ”hvilket alt bevirkede” blev ændret til: ”hvilket forvoldte nærliggende fare for Forurettedes liv eller førlighed og alt bevirkede” .

Ved landsrettens dom blev Tiltalte fundet skyldig i overensstemmelse med det ændrede anklageskrift også for så vidt angår straffelovens § 252. Straffen blev fastsat til fængsel i 4 år og 6 måneder, og han blev udvist af Danmark med indrejseforbud i 6 år og frakendt førerretten i 7 år.

For Højesteret angår sagen spørgsmål om anklagemyndighedens adgang til at ændre tiltalen og om anvendelse af straffelovens § 252, herunder når der samtidig dømmes for overtrædelse af straffelovens § 241. Herudover er der spørgsmål om fastsættelse af straffen og om udvisning.

Ændring af tiltalen

Af de grunde, som landsretten har anført i kendelsen af 3. oktober 2023, tiltræder Højesteret, at Tiltalte har haft fyldestgørende adgang til forsvar, og at anklagemyndigheden derfor var beføjet til at ændre tiltalen som sket.

Anvendelse af straffelovens § 252

Det fremgår af Højesterets dom af 19. december 2012 (UfR 2013.854), at der kan straffes i sammenstød mellem straffelovens § 241 og straffelovens § 252, stk. 1, i situationer, hvor der udover uagtsomhed i forhold til den forvoldte død tillige foreligger forsæt til fareforvoldelse.

Efter landsrettens bevisresultat skal Højesteret lægge til grund, at Tiltalte ved sin kørsel med mindst 100 km/t under kapkørsel frem i lyskrydset mellem Borups Allé og Måge-vej i tættere bebygget område i København må have indset, at han derved forvoldte nærliggende fare for Forurettedes liv eller førlighed.

Højesteret finder herefter, at landsretten ikke har anvendt straffelovens § 252 urigtigt.

Straffastsættelsen

Det er forudsat i forarbejderne til lov nr. 290 af 27. februar 2021 om styrket indsats mod farlig kørsel mv. (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 141, s. 9 og 16), at der i tilfælde af uagtsomt manddrab begået i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel fastsættes en straf på som udgangspunkt omkring 3 år og 9 måneders fængsel. Hvor der foreligger yderligere skærpende omstændigheder, skal straffen som udgangspunkt fastsættes til 5 års fængsel.

På baggrund af landsrettens bevisresultat, herunder også vedrørende overtrædelsen af straffelovens § 252, de øvrige oplysninger om kørselsforløbet samt Tiltaltes personlige forhold, finder Højesteret, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at forhøje den straf, som landsretten har fastsat.

Udvisning

Det følger af udlændingelovens § 26, stk. 2, jf. § 22, nr. 1, 2 og 6, at Tiltalte skal udvises, medmindre dette med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Spørgsmålet er, om udvisning vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om ret til respekt for privatliv og familieliv.

Tiltalte var 19 år på gerningstidspunktet og er nu 22 år. Han er pakistansk statsborger, men er født i Danmark og har boet her hele sit liv. Han er ikke gift eller samlevende og har ingen børn. Udvisning vil indebære et indgreb i hans ret til privatliv, jf. Menneskerettighedskonventionens artikel 8, stk. 1, og kan derfor kun ske, hvis betingelserne i bestemmelsens stk. 2 er opfyldt. Udvisning har hjemmel i udlændingeloven og har til formål at forebygge uro eller forbrydelse. Det afgørende er herefter, om udvisning må anses for nødvendig under hensyn til disse formål. Dette beror på en proportionalitetsvurdering.

De kriterier, der skal indgå i vurderingen, fremgår bl.a. af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 23. juni 2008 i sag 1638/03 (Maslov mod Østrig), præmis 68. Den vægt, der skal lægges på de enkelte kriterier, afhænger af den konkrete sags omstændigheder, jf. dommens præmis 70. I tilfælde som det foreliggende, hvor der er tale om en udlænding, som ikke har etableret egen familie, skal der lægges vægt på karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet, varigheden af udlændingens ophold i værtslandet, tiden efter den begåede kriminalitet og udlændingens adfærd i denne periode samt fastheden af sociale, kulturelle og familiemæssige bånd til værtslandet og modtagerlandet, jf. dommens præmis 71. Der skal foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, når der er tale om en fastboende udlænding, der er født her i landet eller indrejst som barn, og som har tilbragt det meste af sin barndom og ungdom her, jf. præmis 75.

Om proportionalitetsvurderingen i den foreliggende sag bemærker Højesteret herefter:

Tiltalte er straffet med fængsel i 4 år og 6 måneder for uagtsomt manddrab, forsætlig fareforvoldelse og overtrædelse af færdselsloven.

Som nævnt er han født i Danmark og har boet hele sit liv her i landet, hvor hans mor, far og søster også bor. Han er ikke gift eller samlevende og har ikke børn. Han er pakistansk statsborger. Han har aldrig været i Pakistan, han taler efter det oplyste kun sproget der i begrænset omfang, og den eneste slægtning, som han kender til i Pakistan, er hans morfar, som han aldrig har mødt.

Efter de foreliggende oplysninger om hans personlige forhold har han gennemført folkeskolen, og han var ved at færdiggøre en gymnasieuddannelse, da han blev varetægtsfængslet. Han har under varetægtsfængslingen færdiggjort uddannelsen. Siden han var 13 år, har han haft forskellige ungdomsjob. Efter løsladelsen i marts 2024 har han været ansat i en entreprenørvirksomhed.

Han er ikke tidligere straffet og har ikke begået ny kriminalitet efter løsladelsen fra varetægtsfængslingen.

Tiltalte har således gode personlige forhold og må – uanset den foreliggende kriminalitet – anses for velintegreret.

Ved vurderingen af den foreliggende kriminalitets art og alvor må der lægges vægt på, at længden af straffen i det væsentlige er begrundet i en lovovertrædelse, der er begået ved uagtsomhed og i et forløb, som varede få minutter.

Efter oplysningerne om Tiltaltes personlige forhold og den begåede kriminalitet finder Højesteret, at der ikke er grundlag for at antage, at der er risiko for, at han fremover vil begå kriminalitet, herunder personfarlig kriminalitet.

Herefter finder Højesteret efter en samlet vurdering, at der ikke foreligger sådanne meget tungtvejende grunde, som efter Menneskerettighedsdomstolens praksis kræves for at kunne udvise udlændinge, der er født i værtslandet.

Tiltalte frifindes derfor for påstanden om udvisning, men tildeles en advarsel, jf. udlændingelovens § 24 b.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom med den ændring, at Tiltalte alene tildeles en advarsel om udvisning.

Tiltalte har været fængslet til den 13. marts 2024.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at Tiltalte tildeles en advarsel om udvisning.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.

